

Politik och kommunikation
Per Holm
per.holm@energiforetagen.se

Energiföretagens position om infångning och lagring av biogen koldioxid (bio-CCS)

Energiföretagen Sverige samlar och ger röst åt omkring 400 företag som producerar, distribuerar, säljer och lagrar energi. Vårt mål är att utifrån kunskap, en helhetssyn på energisystemet och i samverkan med vår omgivning, utveckla energibranschen – till nytta för alla.

Sammanfattning

- Med negativa utsläpp menas att utsläppen är mindre än noll, det vill säga att halten av växthusgaser i atmosfären sänks. Negativa utsläpp behövs för att vi ska nå klimatmålen samtidigt som andra kostnadseffektiva åtgärder för utsläppsminskningar också måste vidtas så långt som möjligt.
- Energiföretagens medlemmar vill bidra med negativa utsläpp och därigenom medverka till att Sverige når negativa utsläpp till senast år 2045.
- Det är av yttersta vikt att arbetet med styrmedel för negativa utsläpp initieras så snart som möjligt och att det sker skyndsamt så att negativa utsläpp genom avskiljning och lagring av koldioxid från biobränsle och biogent avfall (bio-CCS) kan realiseras i stor skala innan 2030.
- Styrmedel för bio-CCS behöver vara uthålliga, förutsägbara, långsiktiga och teknikneutrala.
- Vår bedömning är att incitament för bio-CCS behövs. Omvända auktioner för negativa utsläpp har goda förutsättningar att bli en kostnadseffektiv åtgärd för att nå målet om klimatneutralitet till 2045.
- Finansieringen av styrmedel för bio-CCS bör vara skattefinansierad på kort sikt. På längre sikt bör detta dock omprövas och staten bör redan nu verka för EU-gemensam finansiering/styrmedel.

Negativa utsläpp är nödvändiga för att nå Sveriges klimatmål

Med negativa utsläpp menas att utsläppen av växthusgaser är mindre än noll, det vill säga att halten av växthusgaser i atmosfären sänks. För att Sverige ska nå klimatmålet för 2045 är negativa utsläpp nödvändiga. Negativa utsläpp kan kompensera för andra utsläpp som är svåra eller dyra att undvika. Det är dock viktigt att bio-CCS inte används som ett skäl till att inte minska utsläpp som på annat sätt kan reduceras eller elimineras.

Energiföretagens medlemmar vill bidra med negativa utsläpp

I färdplanen för uppvärmningsbranschen formuleras branschens vision:

Uppvärmningssektorns långsiktiga vision är att år 2045 ska sektorn vara en kolsänka som hjälper till att minska de totala svenska växthusgasutsläppen.

Flera energiföretag med fjärrvärmeverksamhet har visat stort intresse av att bidra med negativa utsläpp som ytterligare en samhällsnytta anknuten till kraft- och fjärrvärmeproduktion. Energiföretagens medlemmar vill inte bara bidra till att uppvärmningssektorn får negativa utsläpp utan kan genom bio-CCS även bidra till att samhället når vårt långsiktiga klimatmål om negativa utsläpp efter 2045. Flera energiföretag genomför redan nu förstudier, investering i pilotanläggning, planering av fullskaleanläggning och analyser av bio-CCS.

Det är bråttom med styrmedel och förändringar i regelverk

Att utveckla och anpassa nödvändiga regelverk, styrmedel, rapportering samt tillståndsprocesser kommer att vara tidskrävande. Energiföretagen anser därför att det är av yttersta vikt att arbetet med detta initieras så snart som möjligt och att det sker skyndsamt så att negativa utsläpp genom bio-CCS kan realiseras i stor skala innan 2030. Om nödvändiga beslut fattas i tid kan en eller flera anläggningar för negativa utsläpp vara uppförda redan år 2025.

Styrmedel för bio-CCS behöver vara uthålliga, förutsägbara, långsiktiga och teknikneutrala

Styrmedel för negativa utsläpp behöver vara uthålliga, förutsägbara, långsiktiga och teknikneutrala. Energiföretagen gör bedömningen att en bred politisk uppslutning kring bio-CCS och att de spelregler som skapas är långsiktiga och stabila är en förutsättning för att energiföretag ska våga investera i bio-CCS.

Det är av största vikt att styrmedlen för bio-CCS utformas så att de i sig görs mindre beroende av den dagsaktuella politiska situationen. Ett väl utformat styrmedel minskar den politiska risken, och därmed potentiellt kalkylräntan, för de parter som är intresserade av att investera i och bidra med negativa utsläpp. Detta ökar den samhällsekonomiska effektiviteten.

Konsekvenser för biologisk mångfald

Energiföretagen gör bedömningen att konsekvenserna för biologisk mångfald blir små. Detta eftersom fjärrvärmesektorn framförallt använder sekundära biobränslen samt industri- och hushållsavfall som till stor del består av en biogen del, det vill säga sådant som blir över och som annars skulle ha gått till spillo samt att en eventuell ökning av biomassa-användning för drift av bio-CCS blir relativt litet. Bio-CCS medger därmed en möjlighet att skapa ökad nytta från existerande verksamheter i och med att nyttan för klimatet (vilket indirekt påverkar biologiska mångfalden) enligt vår bedömning överstiger den begränsade påverkan från det ökade uttaget av biomassa för bio-CCS.

Finansiering av styrmedel för bio-CCS

Energiföretagen anser att finansieringen av bio-CCS ska vara kollektiv eftersom nyttan är kollektiv. Därmed bör finansieringen vara skattefinansierad på kort sikt. På längre sikt bör detta dock omprövas och staten bör verka för EU-gemensam finansiering/styrmedel.

Verka för styrmedel för att främja bio-CCS på EU-nivå

Energiföretagen anser att Sverige bör verka för att EU utvecklar ett gemensamt långsiktigt styrmedel för att främja bio-CCS eftersom det troligtvis har en högre samhällsekonomisk effektivitet än ett antal nationella styrmedel då de negativa utsläppen kommer att realiseras där kostnaden är lägst. Det är viktigt att staten redan nu inleder dialog med EU-kommissionen om detta. Ett EU-gemensamt styrmedel måste ha kostnadseffektivitet och teknikneutralitet som grundbultar i sin utformning.

Tillämpa omvänd auktionering för att stödja fullskalig bio-CCS

Energiföretagen anser att Energimyndigheten bör få i uppdrag att anordna omvända auktioner av negativa koldioxidutsläpp genom bio-CCS för att stödja fullskalig bio-CCS i enlighet med förslagen i SOU 2020:4. Det är av stor vikt att Energimyndigheten får detta uppdrag så snart som möjligt och att myndigheten ges direktiv att samråda med relevanta aktörer.

Röj legala hinder för transport och lagring

Utredningen "Vägen till en klimatpositiv framtid SOU 2020:4" pekade på ett antal legala hinder för transport och lagring av koldioxid. Dessa hinder måste röjas och arbetet med detta måste initieras av regeringen så snart som möjligt.

Definition av negativa biogena koldioxidutsläpp

Energiföretagen anser att definitionerna av förnybar energi enligt det reviderade förnybartdirektivet (Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 av den 11 december 2018 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor) ska användas för att avgöra om koldioxidutsläppen från respektive bränsle ska kunna räknas som ett negativt utsläpp.

Energiföretagen Sverige anser att klimatutsläpp från energiåtervinning av allt biogent avfall bör kunna omfattas av stöd för bio-CCS, oavsett avfallens ursprung det vill säga oavsett om det är skogsavfall, jordbruksavfall eller restavfall från hushåll och verksamheter.

Bio-CCS kan bli en kostnadseffektiv åtgärd

Energiföretagen anser att bio-CCS har goda förutsättningar att bli en kostnadseffektiv åtgärd för att nå det långsiktiga klimatmålet. Det är rimligt att anta att kostnaderna för bio-CCS kommer att minska över tid. Därigenom är det troligt bio-CCS kommer vara, och är redan idag, mer kostnadseffektivt än flera andra styrmedel som syftar till att minska utsläppen.

Bio-CCS i kraft- och fjärrvärmesektorn är energieffektiv

En fördel med att förlägga Bio-CCS i en fjärrvärmeanläggning är energieffektiviteten som kan erhållas genom kopplingen till fjärrvärmesystemet som gör att överskottsenergin från processen kan tas tillvara som fjärrvärme.

Acceptans för negativa utsläpp

Fördelarna med bio-CCS ur ett acceptansperspektiv är flera, inte minst ur en kommunikativ synpunkt. Detta eftersom bio-CCS är tydligt mätbart och anläggningar för fjärr- och kraftvärme-bio-CCS kommer att ligga i eller nära städer. Det möjliggör större intresse för tekniken och att det lokala samhället kan bidra till och därmed öka acceptansen för negativa utsläpp.

Energiåtervinning från avfall samt synergier mellan bio-CCS och CCS

CCS av den fossila delen av utsläpp från energiåtervinning av avfall kan inte räknas som ett negativt utsläpp och kan därför inte bli stödberättigat. Däremot finns det stora synergieffekter med bio-CCS och CCS vid energiåtervinning av avfall. Detta eftersom dessa anläggningar typiskt sett har många driftstimmar, att CCS för den fossila delen av avfall behövs för att vi ska kunna nå våra klimatmål samt att infrastrukturen kan samordnas.

Energiföretagen anser därför att regeringen bör tillsätta en utredning med direktiv att komma med förslag på hur CCS-lösningar för fossil koldioxid från energiåtervinning av plastavfall, som kvarstår efter insamling, sortering och materialåtervinning, kan finansieras så länge det fortfarande finns behov av destruktion av plastavfallet. Det är viktigt att den så kallade "Polluter Pays Principle" (förorenaren ska betala) tillämpas på alla fossila utsläpp, inklusive de fossila utsläppen från avfallsförbränning.